

Læreplan i lytting

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 1. april 2020 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2020

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Lytting handler om å utvikle forståelse av musikkens oppbygning, funksjon og betydning i ulike samfunn og kulturer. Faget skal gi elevene mulighet til å utvikle gehør, kunnskap i musikkteori og musikkliterasitet gjennom aktiv lytting i møte med klingende musikk. Faget legger vekt på musikkforståelse og auditiv analyse, og på at musikkteoretiske elementer skal høres og oppleves. Faget lytting ruster elevene til å delta i et mangfoldig musikkliv og i et samfunns- og arbeidsliv som stiller krav om gode kommunikasjonsevner og gode evner i å oppfatte og fortolke informasjon.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Faget lytting skal bidra til å styrke elevenes kulturelle forankring, musikalske identitet og gjensidige respekt gjennom at de får innsikt i et bredt utvalg av sjangerkulturer og musikkformer. Dette inkluderer norsk folkemusikk, samisk musikk og andre minoriteters musikkuttrykk, som inngår i vår felles levende kultur og tradisjon. Gjennom at elevene får praktisk lytteerfaring og erfaring med å reflektere over lytting og lytteopplevelse, bidrar faget til å gi elevene interkulturell forståelse.

Kjerneelementer

Gehørtrening

Kjerneelementet gehørtrening handler om å utføre, identifisere, memorere og utforske rytmiske, melodiske og harmoniske elementer i musikalske sammenhenger. Dette innebærer å arbeide med lyttestrategier, imitasjon og improvisasjon, å utføre grunnleggende transkripsjon og å lese notert musikk. Gehørtrening handler også om å integrere gehørerfaringer med musikkteori og et musikkfaglig begrepsapparat.

Musikkforståelse

Kjerneelementet musikkforståelse handler om å arbeide med kjennetegn ved musikk i ulike sjangre. Kunnskap om grunnleggende musikkteori er sentralt i faget og gir elevene mulighet til å forstå og beskrive musikk. Utvikling av et musikkteoretisk fagspråk styrker evnen til å reflektere over sammenhenger mellom organisering av musikalske elementer, musikkopplevelse og musikkens funksjon og betydning.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I lytting handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å gi elevene tilgang til rike og varierte musikkopplevelser og opplevelse av mening og livskvalitet. Gjennom arbeid med faget får elevene innsikt i musikalsk mangfold, og dette legger grunnlag for at de kan anerkjenne både sine egne og hverandres musikalske identiteter.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i faget lytting innebærer å tilegne seg, memorere og formidle musikk etter gehør. Det innebærer også å kunne bruke musikkfaglige begreper til å reflektere over klingende musikk og å kunne sette ord på musikkopplevelser.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i faget lytting innebærer å bruke grunnleggende noter og symboler for å gjengi klingende musikalske elementer. Det innebærer også å kunne bruke musikkfaglige begreper og reflektere over klingende musikk og musikkopplevelse.

Å kunne lese

Å kunne lese i faget lytting innebærer å kunne synge etter grunnleggende noter og symboler. Det innebærer også å utvikle lyttestrategier for å avkode klingende musikk, og det innebærer å tilegne seg forståelse av musikk gjennom fagtekst.

Å kunne regne

Å kunne regne i faget lytting innebærer å oppfatte og forstå matematiske og logiske dimensjoner ved rytmiske og tonale parametre

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i faget lytting innebærer å kunne bruke digitale ressurser i arbeid med gehørtraining. Videre innebærer det å vise god digital dømmekraft når det gjelder bruk av åndsverk, og å forholde seg etisk til opphavsrett og personvern i musikalsk arbeid.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke fagbegreper og vise grunnleggende musikkteoretisk forståelse i beskrivelse av klingende musikk
- gjenkjenne, utføre og utforske grunnleggende rytmiske, melodiske og harmoniske elementer i klingende musikk
- lese og notere musikk ved bruk av grunnleggende lese- og notasjonsteknikker og ved bruk av digitale verktøy
- bruke ulike lyttestrategier i møte med klingende musikk
- beskrive og reflektere over kjennetegn ved musikk fra ulike sjangre
- gjøre rede for og drøfte estetiske virkemidler og musikkopplevelser i møte med klingende musikk, og reflektere over musikkens betydning for opplevelse av identitet i ulike kulturelle kontekster

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i lytting. Elevene viser og utvikler kompetanse i lytting når de utfører ulike rytmiske, melodiske og harmoniske elementer i musikk, og når de reflekterer over sammenhenger mellom klingende og notert musikk og egen praktisk utføring. De viser og utvikler også kompetanse når de forstår og bruker musikkfaglige begreper og symboler, musikkteori og notasjon for å uttrykke mening i musikk innenfor ulike sjangerkulturer. Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved å la elevene ta i bruk ulike strategier og læringsressurser når de arbeider med faget selvstendig og sammen med andre.

Læreren skal legge til rette for at elevene utvikler lytteferdigheter i arbeid med musikk innenfor ulike sjangerkulturer. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i å tilegne seg kunnskaper om hvordan musikkens elementer blir brukt i klingende musikk, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle musikk literacy.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i lytting ved avslutningen av opplæringen. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer utføring av praktiske gehørferdigheter, forståelse av musikkteori, refleksjon og kritisk tenkning, i kjente og ukjente situasjoner. Læreren skal sette karakter i lytting basert på kompetansen eleven har vist gjennom å gi uttrykk for gehøret sitt og gjennom å bruke musikkteoretiske fagbegreper, notasjon og auditiv analyse.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Lytting: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Lytting: Eleven skal ikke opp til eksamen.

Eksamen for privatister

Lytting: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.